

Dossier Moengo '290 uur' Frits Hirschland

In de jaren tachtig trekt de muziekproducent Frits Hirschland het Surinaamse bos in voor een avontuur als secretaris en media-man van Jungle Commando Ronnie Brunswijk. Hirschland was de kwelgeest van zowel de Nederlandse als de Amerikaanse inlichtingendienst, die volgens hem een duistere rol speelden. Zijn memoires vatte hij in *Dossier Moengo*.

In het werk doet hij verslag van de roerige dagen rond de vredesbesprekingen tussen legerleider Desi Bouterse en Ronnie Brunswijk. Hij beschuldigt de CIA van een cocaïne lijn met Bouterse. En de toenmalige Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken zou smerige zaken doen met het legerregime.

De binnenlandse oorlog in Suriname (1986-1992)

In het boek *De binnenlandse oorlog (1986-1992)* zijn persberichten, met name uit avondblad *de West*, bijeengebracht die verslag doen van wellicht de meest vernietigende zes jaren die Suriname in de laatste eeuw heeft gekend. Hoewel Rappa (Robby Parabirsing) in zijn kritische notities net genoeg verduidelijkt om de persberichten te kunnen volgen, rijzen vele vragen. Dit alles speelt zich af in het tijdperk waarin de eerste verkiezing na de staatsgreep van 1980 werd gehouden, waarbij de NDP drie zetels haalde en het Front veertig zetels. De warlords in deze oorlog waren legerleider Desi Bouterse en Jungle Commandoleider Ronnie Brunswijk. Het was een tijd met talrijke wrede, onopgeloste moorden, die bij de vrede in 1992 beloond werden met algemene amnestie. Het boek heeft een mooie cover, maar voor de rest ontbreken alle foto's; het boek zou een kleine bestseller kunnen zijn als het die had.

De binnenlandse oorlog (1986-1992) is een belangrijk stukje Surinaamse geschiedschrijving, dat gelukkig niet overgelaten is aan buitenlanders. Het zou geweldig zijn als dit meer Surinamers zou inspireren om erover te schrijven en er onderzoek naar te doen. Dit is in ieder geval een belangrijke aanzet om mensen aan het denken te zetten. Jongeren zullen er met stijgende verbazing kennis van nemen, de mensen die deze periode hebben meegemaakt in

Suriname zullen teruggevoerd worden naar een tijd, die minimaal schokkend en eerder verschrikkelijk te noemen is. Complimenten voor het voorwoord, de commentaren en het nawoord. De rechtvaardigheid, fatsoenlijkheid en het nationalisme die eruit blijken, zal iedere rechtgeaarde landgenoot goed doen.

Bij het lezen realiseerde ik me, hoeveel ik heb willen vergeten, verdringen. Na het lezen van het boek constateer ik kort door de bocht: alleen een zwaar verwaarloosd en getergd volk - ook door de oude politieke partijen - kiest warlords die hen en de staatsschatkist nog erger tot prooi maken. Dat zien we aan de sh*t waarin we vandaag zitten. Enkele dieptepunten wist ik nog: die waarbij veel mensen het leven verloren zoals Moiwana, het hele dorp Pokigron dat evacueerde naar achter het NIS, de boobytrap in Kraka waarbij veel soldaten

stierven. Het veelvuldig kapen van binnenlandse vliegtuigjes (omdat Brunswijk vlieglessen wilde, zo ging het verhaal). Maar ik sloeg steil achterover van de berichten dat Victoria en Patamacca tig keren werden overvallen en beroofd.

De conclusie die ik na het lezen trek, is dat alleen een geweldig uitgebreid onderzoek of verklaringen van ingewijden zouden kunnen verhelderen wat de rollen waren van de toenmalige legerleider Bouterse, de Tucayana's, Brunswijk en het Jungle Commando, de Nederlandse overheid en van Frans-Guyana, waar honderden Surinamers van Marowijne heen vluchtten. Vragen rijzen over de vliegtuigladingen vol wapens of cocaïne die in de oorlog hier landden. Albina had vele aanvallen te verduren. Aan de Marowijne en de Boven-Suriname zijn tientallen klinieken, scholen, kerken en productiebedrijven verbrand, de laatste na roof soms roofmoord. Met recht zegt Rappa op de achteromslag dat het een oorlog was met gevolgen en naweeën die tot vandaag voelbaar zijn. Als je dat zo leest, lijkt het volk figurant in een land waar alles telt, in de jacht van enkele mannen op macht en geld.

★★★★☆

ELVIRA RIJSDIJK

De binnenlandse oorlog in Suriname (1986-1992), Rappa, 2017, Uitgeverij Ralicon, ISBN 978999145710

Mediastrijd om Suriname

De Nederlandse pers zou bevooroordeeld, sensatiebelust en onevenwichtig over Suriname berichten. Surinaamse media zouden de bevolking eenzijdig informeren, al dan niet gehinderd door (zelf)censuur. Twee vaak gehoorde verwijten, zeker in de jaren tachtig van de vorige eeuw. Onderzoeker Ellen de Vries schreef een academisch proefschrift over de rol van de media in Suriname tussen 1980 en 1992, op zijn minst een interessante periode. Van dat proefschrift is nu een minstens even interessante handelseditie verschenen.

Dat *Mediastrijd om Suriname* een bewerking van een dissertatie is, heeft in het boek zijn sporen achtergelaten, maar hoeft de lezer niet af te schrikken.

Zeker, het heeft de afgewogen toon en de precisie die past bij wetenschappelijke publicaties, maar die zorgvuldigheid geeft de leek ook het vertrouwen dat het klopt wat hier staat. De voorgeschiedenis als proefschrift wreekt zich nog het meeste in de opbouw. Eerst geeft De Vries een overzicht van de geschiedenis van Suriname in deze periode en de verhouding met de voormalige kolonistator. Daarna

schetst zij het theoretische kader waarin zij haar onderwerp bekijkt en het medialandschap. Pas daarna volgen het (meer spannende) verhaal van de mediaberichtgeving en een aantal concrete casestudy's.

De Vries kijkt naar de media met behulp van 'interpretatiekaders' of 'frames'. Door woordkeuze, beeldspraak of voorbeelden kunnen de media het publiek een bepaalde kant op sturen. Een mooi voorbeeld hiervan, dat De Vries uitvoerig behandelt, is het 'framen' van Ronnie Brunswijk in de Nederlandse pers als 'Robin Hood', de nobele rover (voor Surinaamse voetballiefhebbers eigenlijk een heel vreemde bijnaam...). Zo werd hij, bewust of onbewust, afgeschilderd als de 'good guy', tegenover 'bad guy' Bouterse, die niet zelden een dictator werd

THE BACK LOT
MULTIMEDIA

MOVIES

TELEVISION

WORKSHOPS

Flamboyantstraat 18
Paramaribo
(+597) 400802
info@thebacklot.sr

genoemd. In de Surinaamse pers was Brunswijk een 'terrorist' of zelfs, niet gehinderd door historisch besef, 'een *redimus*'. Venetiaan zou een 'futuboi' zijn. Deze *frames* bepaalden het beeld en zijn hardnekkig. Ze zijn onderdeel van twee overkoepelende *frames*, dat van de 'koloniale indringer' (Nederland dat zich overal betweterig mee wil bemoeien) tegenover dat van 'het moederland als redder' (van dat arme hulpeloze Suriname).

Voringenomenheid leidt tot onzorgvuldigheid. Zo verklaarde het Nederlandse dagblad *de Volkskrant* in december 1982 politicus Paul Somohardjo overleden en had *De Telegraaf* het over zestig dodelijke slachtoffers van vuurgevechten in diezelfde maand. Suriname zou in de greep zijn van de Cubaanse dictator Fidel Castro, die alvast militairen naar het land gestuurd zou hebben. Censuur en zelfcensuur leidden in Suriname tot onvolledigheid. Over de legerinval in Moiwana werd de lezer van Surinaamse kranten niet veel wijzer. Een andere keer kreeg het dagblad *De West* een telefoontje van premier Wim Udenhout himself, dat het ongepast was dat de krant een foto van de 'imperialist' Ronald Reagan, de president van de Verenigde Staten, had geplaatst.

Via de uitzendingen van de Nederlandse Wereldomroep kreeg men in Suriname toch meerdere kanten van het verhaal te horen. De Nederlandse pers zou voringenomen zijn, maar Ellen de Vries laat overtuigend zien dat men daar ook ruimte gaf aan tegengeluiden. Zelfs *De Telegraaf* bijvoorbeeld, fel anti-Bouterse, citeerde diens visie, en bood plaats aan kritiek op Brunswijk. Bouterse kreeg wel degelijk een podium, aan beide zijden van de oceaan. Het valt natuurlijk te bezien hoe effectief dat hoor- en wederhoor was tussen al die sturende frames...

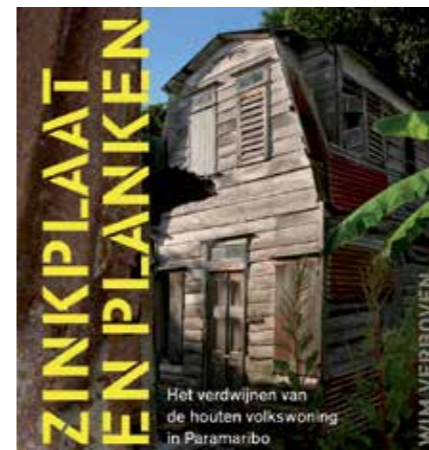
Het eerste slachtoffer van een oorlog is de waarheid. In de dagen van de 'Revo' en de Binnenlandse Oorlog kreeg de waarheid het regelmatig zwaar te verduren. Soms lag dat aan de complexiteit van de gebeurtenissen, soms aan voringenomenheid of censuur. 'De media hebben het gedaan', zegt men in Nederland. Hoe dat precies zat, laat Ellen de Vries ons helder zien.

★★★★☆

PETER DOUMA

Mediastrijd om Suriname – Van mythemakers tot nieuwsverduisteraars, Ellen de Vries, 2017, Uitgeverij Walburgers, ISBN 9462491704

Zinkplaat en planken

'Sinds 2002 staat de binnenstad van Paramaribo op de Wereld-erfgoedlijst van de Unesco vanwege het unieke en sinds driehonderd jaar onveranderde karakter van deze 'wooden city'. Veel aandacht is er voor de grote herenhuizen uit het einde van de negentiende eeuw en weinig voor de evenzo karakteristieke kleine huisjes. Dat is opmerkelijk, want niet alleen zijn ze vaak van vroegere datum en vormen ze een schakel tussen de achttiende-eeuwse en twintigste-eeuwse bebouwing, maar meer nog dan bij de grote huizen ligt in het kleine monument de culturele traditie en culturele identiteit van Suriname besloten. De nog resterende huisjes zijn ernstig in verval en zullen, zonder tussenkomst, binnenkort zijn verdwenen.

Zo begint stadssociologe Ineke Teijmant haar bijdrage aan *Zinkplaat en planken: Het verdwijnen van de houten volkswoning in Paramaribo*, samengesteld door grafisch

ontwerper Wim Verboven (1944), die voor het eerst met Suriname in aanraking kwam toen hij er als dienstplichtige in 1955 naartoe werd gestuurd. Het land bleef hem trekken; sinds 2000 bezoekt hij samen met zijn vrouw Carry-Ann Tjong-Ayong Paramaribo jaarlijks.

Het grootste deel van het boek bestaat uit tientallen door hen gemaakte foto's van de inderdaad sterk in verval geraakte huisjes, aangevuld met een (vaak uitgebreid) bijschrift. De foto's worden vergezeld van toepasselijke gedichten van een elftal auteurs, onder wie Shrinivási, Jozef Slagveer, Michaël Slory, S. Sombra en Vene (oud-president Ronald Venetiaan): 'Er is één grote verrader / de tijd / een dolle wals / die de grootste misdaden / begraaft / in het stof van het verleden ...'.

Verder vindt de lezer in dit rijke en interessante boek bijdragen over het kleine stadshuis, de boedelproblematiek, de naamgeving van straten in Paramaribo, kinderspelen op het erf.

Erg leuk zijn ook de verhalen van een zestal bewoners van zo'n monumentje, aan de Kwattaweg, Hoogestraat, Mahonylaan, Dr. J. F. Nassylaan, Pontewerfstraat (nu Anton de Komstraat) en Julianastraat; in 2012 wordt het verhaal opgetekend van de hier op nummer 56 wonende Hildegonda Berkenveld, in 1929 geboren:

'... ik ga niet weg, al valt dat huis op me, ik ga niet weg. Ik ben gewoon aan de buurt gewend en aan de mensen,

het is dicht bij de stad, je kan makkelijk je elektriciteit gaan betalen. Als je op een buitenplaats gaat wonen moet je met een taxi. Maar hier kan ik zo naar de kerk gaan. Dan loop ik als het niet regent. Als het regent betaal ik een taxi'.

Toch nog één klein puntje van kritiek. Waarom wordt er geen informatie geboden – zoals bij de dichters wel het geval is – over de personen die een bijdrage aan dit boek hebben geleverd? Welke achtergrond heeft Philip Dikland? Anneke Chin-A-Lin? Paul Morel? Voor veel lezers zal dit niet onmiddellijk bekend zijn.

Zinkplaat en planken is een geslaagde boekstaving van een belangrijk facet van de Surinaamse cultuur. Een belangrijk facet dat onder grote druk staat: ieder jaar verdwijnen er weer van deze karakteristieke houten huisjes door verval, brand of sloop en maken plaats voor hoge gebouwen van beton en glas.

Een prachtig boek, voorbeeldig uitgegeven door LM Publishers uit het Noord-Hollandse Volendam.

★★★★★

KO VAN GEEMERT

Zinkplaat en planken: Het verdwijnen van de houten volkswoning in Paramaribo, Samenstelling Wim Verboven, 2017, Uitgeverij LM Publishers, ISBN 9789460223723